

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

autorská kniha

Radiomechanikem Jan Kamír – autobiografie

Lucie Daňková

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Ilustrace a grafika, specializace Grafický design

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
autorská kniha
Radiomechanikem Jan Kamír – autobiografie
Lucie Daňková

Vedoucí práce MgA. Eva Hudečková
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň 2023

.....
podpis autora

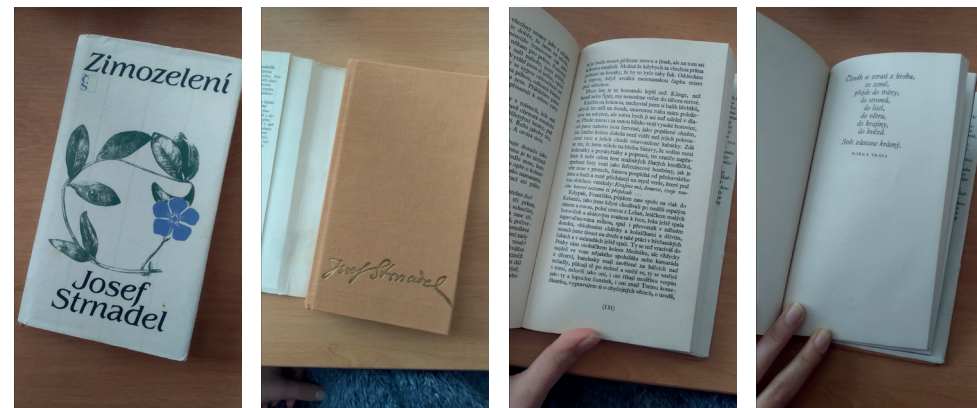
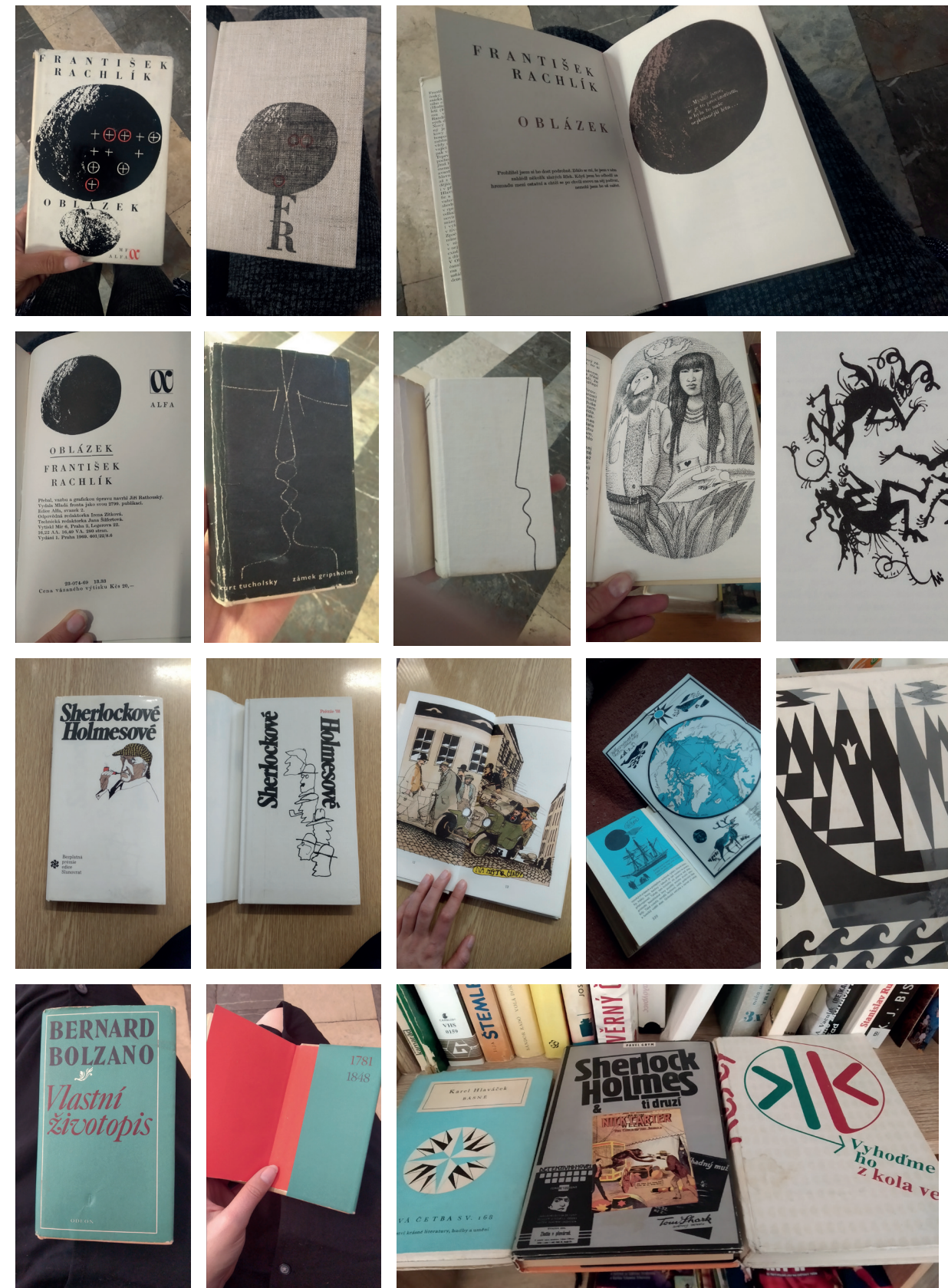
OBSAH

1 ÚVOD	/ strana 10–11
2 INSPIRACE SOUČASNÝMI KNIŽNÍMI GRAFIKY	/ strana 12–15
2.1	MARTIN PECINA
2.2	MILAN NEDVĚD
2.3	ZUZANA LEDNICKÁ
3 ZAMYŠLENÍ NAD POJMEM KNIHA A AUTORSKÁ KNIHA	/ strana 16–19
3.1	WILLIEM BLAKE
3.2	CARL GUSTAV JUNG
3.3	KVĚTA PACOVSKÁ
4 VOLBA TÉMATU	/ strana 20
4.1	POPIS DÍLA
5 KONCEPT KNIHY	/ strana 22–23
5.1	ÚPRAVY TEXTU
5.2	FOTODOKUMENTACE
5.3	PRVNÍ ASOCIACE
5.4	FORMÁT
5.5	TYP VAZBY
6 PÍSMO	/ strana 24–25
7 SAZEBNÍ OBRAZEC	/ strana 26–27
8 OBÁLKA	/ strana 28–29
8.1	TISK Z DESTIČKY PLOŠNÝCH SPOJŮ
8.2	VOLBA PAPÍRU A LEPENKY
9 FOTOGRAFIE	/ strana 30–31
10 ZÁVĚR	/ strana 32
11 RESUMÉ	/ strana 34

1
ÚVOD

Často jezdím vlakem a pokud mám při přestupu pár minut, vrhám se na poličku s knihami k rozebrání. Člověk by nevěřil, kolik je možné tu nasbírat inspirace a zároveň nových přírůstků do vlastní knihovny. Běžně objevuji knihy edice Gama, graficky upravené Jiřím Rathouským, edici Světové četby s typickou větrnou růžicí od Františka Muziky, tituly z edice Slunovrat graficky upravené Oldřichem Hlavsou nebo knihy ilustrované panem Adolfem Bornem. Na těchto vazbách se čas od času objeví i různé vychytávky, které na novějších knihách nacházíme zřídka. Patří k nim například desky potažené plátnem, slepotisk nebo barevná ořízka. Jedním takto uloveným svazkem je Zimozelení – kniha graficky upravená panem Rostislavem Vaňkem. Formát knihy je příjemně úzký, hned za předšátkou nalezneme galerii fotografií v odstínech zelené a jednotlivé textové části jsou uvedeny krátkými citáty, kterým je vyhrazen celý prostor dvoustrany. Obálka je potažena plátnem a zdobí ji ražba autorova jména.

Knihy jsou pro mě jedním z nejmilejších odvětví grafického designu. Rozhodla jsem se tedy tímto směrem vydat i ve své bakalářské práci.

V předchozí části jsem se dotkla inspirace z let minulých, nyní bych ráda zmínila i něco ze současné knižní tvorby.

MARTIN PECINA

Publikace *Knihy a typografie* od Martina Peciny pro mě byla velkým objevem. I přes to, že už je to pár let, co ji vlastním, ráda se k ní znovu vracím. Má samozřejmě velkou edukační hodnotu, ale oproti jiným teoretickým knihám o typografii a designu je psána s velkou dávkou humoru, a proto je o mnoho stravitelnější. Pak je tu samotná knižní tvorba Martina Peciny, která mě velmi baví. Vyzdvihla bych jeho knihu *Perveršů*, jež bychom mohli považovat za knihu autorskou. Nejen, že Martin Pecina napsal text a vytvořil knižní design, ale také vybavil sbírku minimalistickými výstižnými ilustracemi.

V doslovu *Perveršů* hovoří o autorské knize takto:

„Nejmilejší věci vznikají z nadšení, zadarmo nebo z trucu. Největší prostor pro demonstraci vlastních schopností a názorů skýtají veškeré autorské projekty, do kterých je komukoliv zvenčí zakázáno vstupovat. Théâtre à domicile a akce v přírodě a perversní básně a nahota na prodej představují jen některé možnosti, jak se realizovat, jsme-li osoby etherické, se sklony k exhibicionismu. Komu střevo není dáno a komu nahota nesluší, vezme s povděkem jakoukoliv jinou aktivitu, která mu dá aspoň šanci ve větší míře uplatnit svůj naturel. Autorské knihy patří do kategorie bezpečného umění, při němž se hrozba insultace pohoršeným davem snižuje prakticky na minimum. A možnost v jediném autorském objektu uplatnit sklony literární, grafomanské, výtvarné a typografické je k nezaplacení!“¹

MILAN NEDVĚD

Inspirací na poli knižního designu je pro mě také Milan Nedvěd. Knihy z jeho studia mají osobitý charakter, nebojí se využívat rozličné materiály, techniky a pracovat netradičně. Studio vyprodukovalo velké množství katalogů mapujících tvorbu umělců a ještě větší množství fotografických knih. Jedna z těch novějších je kniha o sportovním fotografovi Karlu Novákovi. Zaujala mě svou obálkou, kterou lze rozložit. Tím získáte plakát fotografie Věry Čáslavské, která dělá holubičku na hřbetě osla.²

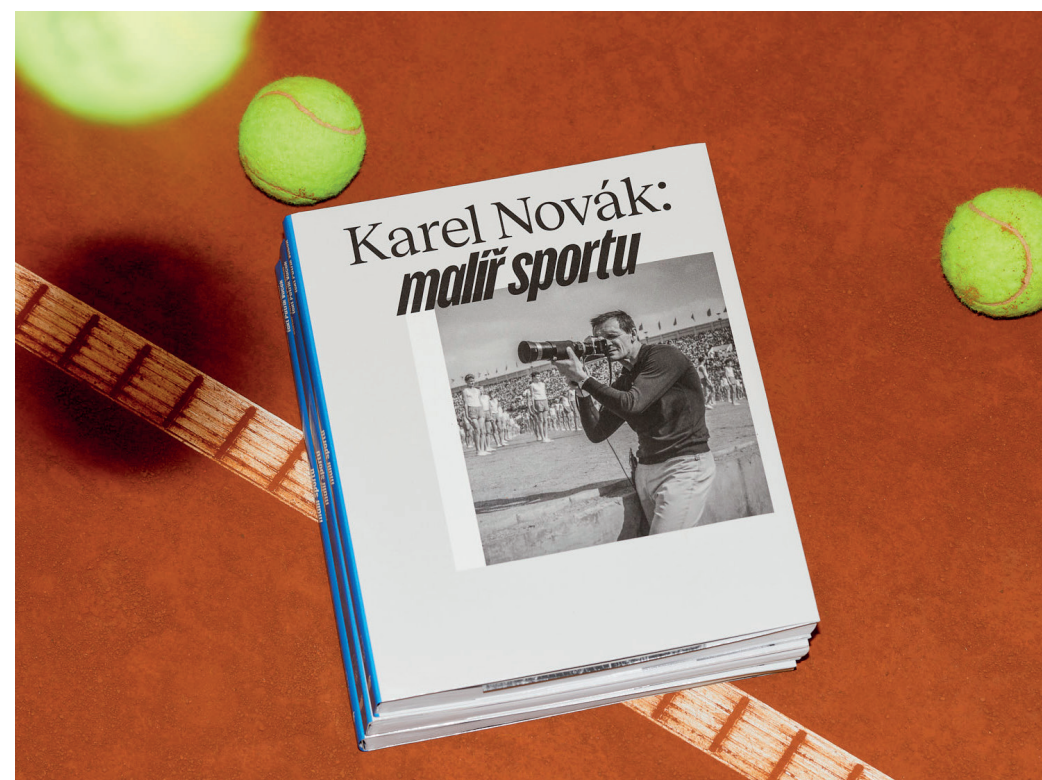
1 | *Perverše* – Martin Pecina | Databáze knih. *Knihy* | Databáze knih [online]. Copyright © 2008 [cit. 23. 04. 2023]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/perverse-101139>

2 | Studio M Nedvěd. Studio M Nedvěd [online]. Copyright © Roman Franc. [cit. 23. 04. 2023]. Dostupné z: https://mnmnmnmn.studio/#utm_source=firmy.cz&utm_medium=ppd&utm_campaign=firmy.cz-13281914

3 | Martin Pecina: *Perverše* – book-design.eu. book-design.eu – Martin Pecina, knižní grafika, typografie [online]. Dostupné z: <https://www.book-design.eu/portfolio/martin-pecina-perverse/>

Perverše od Martina Peciny³

kniha o sportovním fotografovi Karlu Novákovi od Milana Nedvěda²

ZUZANA LEDNICKÁ

Dále bych chtěla alespoň zmínit Zuzanu Lednickou, která se zabývá, mimo jiných odvětví grafické tvorby, také knižním designem. Se svou knihou o Libuši Niklové získala bronzovou medaili ze soutěže o Nejkrásnější knihu světa roku 2012.⁴ Ráda bych také vyzdvihla jeden z jejích velmi zajímavých projektů, který už možná stojí na hranici mezi knihou a objektem. Je jím kniha Sv. František z Assisi: Chvála stvoření. Kniha funguje jako leporelo a text básní je podtištěn barevnými přechody, jež mají symbolický význam. Sto kusů je barevně potištěno pomocí litografie a doplněno textem tištěným knižtiskem. Dvě stě kusů této knihy bylo vytištěno ofsetem.⁵

monografie Libuše Niklové⁶Sv. František z Assisi: Chvála stvoření⁵

4 | Lidé – Lednická Zuzana | Studio Najbrt. Úvodní stránka | Studio Najbrt [online]. Copyright © 2023 Studio Najbrt [cit. 12. 04. 2023]. Dostupné z: <https://www.najbrt.cz/lide/lednicka>

5 | Sv. František z Assisi: Chvála stvoření | Studio Najbrt. Úvodní stránka | Studio Najbrt [online]. Copyright © 2023 Studio Najbrt [cit. 12. 04. 2023]. Dostupné z: <https://www.najbrt.cz/detail/svaty-frantisek-z-assisi-chvala-stvoreni>

6 | Libuše Niklová | Studio Najbrt. Úvodní stránka | Studio Najbrt [online]. Copyright © 2023 Studio Najbrt [cit. 12. 04. 2023]. Dostupné z: <https://www.najbrt.cz/detail/libuse-niklova>

Nyní bych se ráda zastavit u samotných pojmů „kniha“ a „autorská kniha“. Také je třeba upřesnit, že se zde zaměřím pouze na hmotná média.

Kniha mě fascinuje svou komplexností, skládá se z jednotlivých prvků (formát, typ vazby, sazební obrazec, typ písma, zvolená ilustrace či fotografie, druh papíru atd.).

Na rozdíl od jiných disciplín grafického designu zde hrají velmi důležitou roli použité materiály – dokáží značně ovlivnit výsledné působení knihy. Pokud vytiskneme plakát na krásný přírodní papír, jistě to též ovlivní jeho vzhled, ale není pravděpodobné, že bychom dotekem zkoumali jeho strukturu. U knihy tento kontakt očekáváme.

Domnívám se, že knihu též definuje předpoklad jejího trvání po delší časový úsek. Proto by zde měl být kladen větší důraz na nadčasový design.

O tomto médiu jsem už dříve uvažovala jako o prostoru či krajině. Domnívám se však, že přirovnání k architektuře je zdaleka nejvýstižnější. Publikace Anny Pleštilové a Lucie Rohanové *Na konci byla kniha* se právě těmito úvahami zabývá.

Dům stejně jako kniha se stává z množství materiálů, jež by měly být vzájemně v souladu a podporovat jak funkci objektu, tak jeho estetické vzezření. Přičemž funkce je zde primární a na ni musíme navazovat. Dům i knihu vnímáme nejprve zvenku a posléze se rozhodneme, zda vstoupíme dovnitř. Předpokládáme-li, že rozhodnutí bylo kladné, je na nás, jestli se budeme řídit instrukcemi a pohybovat se poslušně od první strany po poslední nebo jestli nahlédneme nejprve do ložnice a až poté si uklidíme boty v předsíni.

Velmi mě baví tyto analogie a zmíněná publikace jich nabízí mnohem více. Také jsem v této knize objevila citát, který považuji za velmi povzbudivý pro knižního designéra:

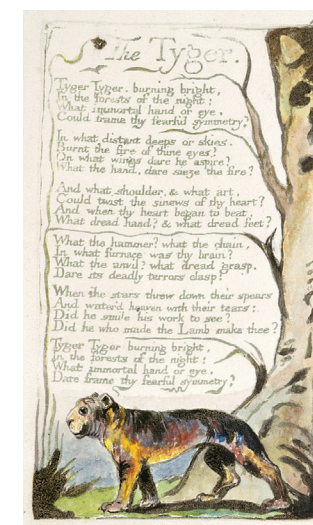
„Spisovatel nepíše knihy, spisovatel píše texty.“⁷ Podobně jako v kresbě architektově nejde ještě bydlet.⁸ Citát pochází od Ulise Carrióna a je doplněný o komentář Anny Pleštilové a Lucie Rohanové.

Autorská kniha je velmi svéráznou disciplínou. Kdy se vlastně kniha stává autorskou? Zdá se, že ideálně by měl autor zasadit strom, ze kterého si následně vyrobí papír, ten potiskne vlastním textem, písmem a ilustracemi. Poté vše sváže a hle... Autorská kniha je na světě.

I když se tento pojem začíná objevovat až v 2. polovině 20. století, požadavky autorské knihy mohou splňovat i knihy mnohem ranější. Lze sem zařadit i úplně počátek knižní tvorby například středověké rukopisy. Vybrala jsem pár stěžejních autorů, kteří tvořili v různých obdobích historie. V krátkosti je zde představím.

WILLIAM BLAKE

William Blake (1757–1827) byl básník, malíř a grafik. Jeho známým knižním dílem jsou *Písničky nevinности a zkušenosti*. Tato kniha je vytvořena pomocí leptu, s nímž Blake experimentoval. Obsahuje texty jeho básní, které jsou ručně psané a doplněné o bohaté ilustrace.⁹

Písničky nevinности a zkušenost⁹

7 | PLEŠTILOVÁ, Anna a LUCIE ROHANOVÁ. Na konci byla kniha. [Praha]: Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze, 2020. Post Scriptum (UMPRUM). ISBN 978-80-88308-15-7, s. 19–24

8 | Theses.cz – Vysokoškolské kvalifikační práce [online]. Copyright © [cit. 19. 04. 2023]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/aklnpw/38253814>

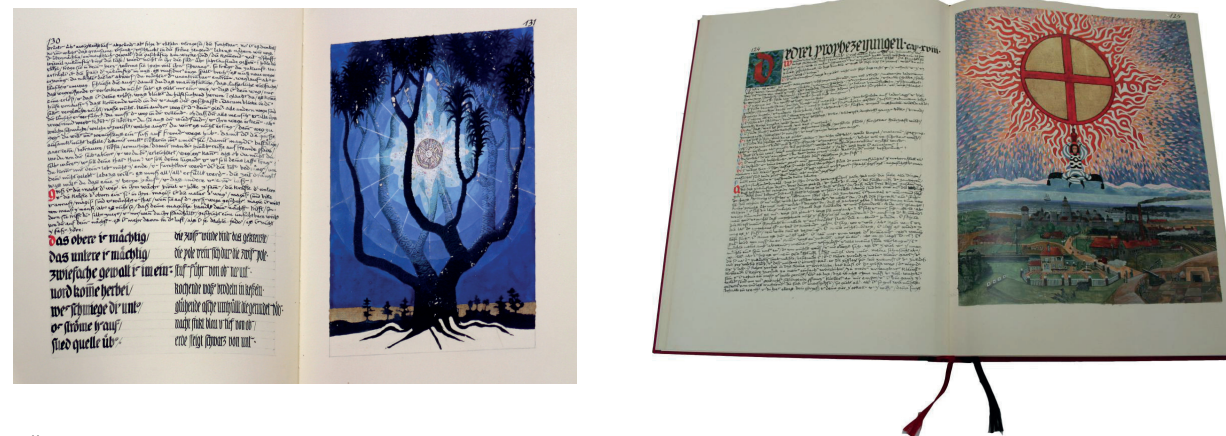
9 | Zpěvy nevinности a zkušenosti – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zp%C4%9Bvy_nevinnosti_a_zku%C5%A1nosti

CARL GUSTAV JUNG

Fascinujícím autorským dílem je také Červená kniha C. G. Junga (*1875–1961), která byla vydána až dlouho po autorově smrti v roce 2000. Tato kniha byla pro Junga jakýmsi deníkem, jemuž svěřoval své vize. Nazval ji Liber Nuovus (Nová kniha), název Červená kniha přišel až později díky původní vazbě z rudé kůže. Originál textu psal Jung kaligrafickým písmem podle vzoru středověkých rukopisů a doprovodil jej obrazy svých imaginací v sytých barvách.¹⁰

KVĚTA PACOVSKÁ

Do třetice bych chtěla zmínit českou autorku nádherných živých knih, je jí Květa Pacovská (1928–2023). Na UMPRUM studovala monumentální malbu u profesora Emila Filly, zde také potkala svého manžela a též významného grafika Milana Grygara. Když se jí narodili synové, začala pro ně tvořit ilustrované knihy, pak se jí tato práce stala obživou. Dnes ji zná široká veřejnost nejen u nás, ale i v zahraničí. V roce 1992 dostala nejvýznamnější mezinárodní ocenění Hanse Christiana Andersena pro autory a ilustrátory dětských knih. Za knihu Papier Paradise, věnovanou počtě Kurta Schwitterse, dostala v roce 1993 další prestižní ocenění – Goldene Letter za nejkrásnější knihu světa.¹¹

Červená kniha C. G. Junga¹²

ukázka tvorby Květy Pacovské¹³

10 | Červená kniha – Zásadní a 90 let nepublikované dílo C. G. Junga. Červená kniha – Zásadní a 90 let nepublikované dílo C. G. Junga. [online]. Dostupné z: <https://www.cervenakniha.cz/>

11 | Ilustrátorka Květa Pacovská. První dáma dětské fantazie. Čítárny – Příběhy, knihy, lidé [online]. Dostupné z: <https://citarny.com/temata/autori-a-knihy/ilustratori-a-knihy/ilustratorka-kveta-pacovska-prvni-dama-detske-fantazie>

12 | Kniha, která spala v trezoru | Dvojka. Český rozhlas Dvojka [online]. Copyright © 1997 [cit. 19. 04. 2023]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/kniha-kttera-spala-v-trezoru-7530386>

13 | Los colores de Kveta Pacovská | ¡Ah! Magazine. ¡Ah! Magazine – Arte contemporáneo, ilustración, diseño, libros y eventos [online]. Copyright © de sus autores. [cit. 19. 04. 2023]. Dostupné z: <http://www.ahmagazine.es/los-colores-de-kveta-pacovska/>

Už když vyklíčil nápad zabývat se knihou, chtěla jsem najít text, který ještě nebyl vydaný, text, jenž nemá konkrétní knižní podobu. To se tak napůl podařilo. Oslovila mě kamarádka kvůli pamětem, které sepsal její dědeček. Poprosila mě o vytvoření obálky a ilustrací k tomuto textu. Rozhodla jsem se využít příležitosti a zpracovat kompletní autobiografii pana Jana Kamíra jako svou bakalářskou práci.

POPIS DÍLA

Ač by se mohlo zdát, že sepsané paměti nemusí být pro každého poutavé čtení, domnívám se, že si zde najde každý to své. Text obsahuje spousty zajímavých vzpomínek, které začínají už před rokem 1942, proplétají se mnohdy nelehkou dobou druhé poloviny 20. století a pokračují dále až do naší současnosti. Pro mě osobně je to velmi přitažlivé i proto, že pan Kamír vypráví o Pacovsku, tedy o místě, kde jsem také vyrůstala. Důležitou součástí vyprávění je záliba a povolání pana Kamíra. Byl u začátků a rychlého vývoje radiopřijímačů a televizorů u nás. S jeho prací se pojí mnoho vtipných historek, které jsou v knize také obsaženy. Zaujalo mě například, jak si lidé nemohli zvyknout na barevnou televizi. Bylo pro ně často těžké uvěřit, že se barvy takto zobrazují správně.

Součástí původního textu je také rodokmen, který sice nemá velký význam pro veřejnost, ale přesto jsem jej chtěla v knize zachovat. Je to struktura, která jednoznačně vybízí k ztvárnění pomocí grafických prostředků, jenž využívají technické plánky pro konstrukci televizí a radiopřijímačů.

ÚPRAVY TEXTU

Do textu pana Kamíra jsem nechtěla příliš zasahovat, ale některým malým úpravám jsem se přes to nevyhnula. S gramatikou a stylistikou mi pomohla paní učitelka Mgr. Leona Stejskalová, s níž jsem se několikrát sešla nad záludnostmi českého jazyka.

I když je vyprávění pana Kamíra poměrně dlouhé, nedělí jej žádné kapitoly, což má za následek jednotvárnost. Proto mi přišlo vhodné text rozdělit, aby byl pro čtenáře přitažlivější. Jako dělicí prostředek jsem zvolila zvětšené úryvky textu vsazené do sazby připomínající perex. Většinou jsou to krátké věty, přímá řeč nebo výstižná sdělení, která mají diváka vtáhnout do děje. Dále jsem při pročítání textu zjistila, že zcela nerozumím některým pojmům. Měla jsem pocit, že určité souvislosti by bylo zajímavé dovysvětlit, proto jsem text doplnila o některé faktické informace z historie, ať už z rušného politického dění nebo z vývoje radiomechaniky. Tyto informace jsem umístila do úzkého sloupce na vnějším okraji stránky.

FOTODOKUMENTACE

Mou ambicí bylo, mimo jiné, vytvořit fotografický medailónek pana autora a jeho přirozeného prostředí plného drátků a destiček plošných spojů. Několikrát jsme se sešli. Pan Kamír mi velice ochotně vyprávěl o svém životě. Ukázal mi svou sbírku hodin, jedny dokonce sám vyrobil z elektrického ohradníku. Prošli jsme obrazy a porcelán, který má po mamince, jeho fotografie z mládí a z vojny. Také jsme absolvovali exkurzi po firmě, jež vedou jeho synové, a v níž také pořád pracuje a má zde svou dílnu. Vše jsem se snažila pečlivě zdokumentovat a následně vybrat pár nejpovednějších snímků, které bych uplatnila v knize. Některé další použité fotografie pochází od pana autora samotného. Dalším zdrojem byl pro mě archiv pana Petra Duffka, archeologa a pacovského rodáka, který mi propůjčil svou sbírku pohlednic a fotografií. V neposlední řadě bych měla zmínit internetové zdroje, které také poskytly mnoho obrazového materiálu.

PRVNÍ ASOCIACE

propojení s technikou | radiopřijímače | desky plošných spojů | jejich vizuální působivost | životní cesty | výroba plošných spojů pomocí leptání | stejná technika při výrobě grafického leptu | cesta z historie do současnosti | propojení historického s moderním | technické plány výkresy | vystižení doby a člověka | vtažení diváka do příběhu

Stěžejní vodítko, z něhož jsem vycházela při návrhu knihy, bylo povolání pana autora, tedy radiomechanika. Z toho vyplývají jasné vlastnosti, které by kniha měla mít. Primárně je to tech-

ničnost, jednoduchost, metodika nebo geometričnost. Dalším určujícím prvkem byl samozřejmě rozsah textu.

FORMÁT

„Měřítkem knihy je člověk. Délka jeho paží, schopnost periferního vidění a nazíratelná vzdálenost jsou určující. Kniha slouží čtenáři a volba knižního formátu má být podřízena tomu, jakým způsobem a na jakých místech čte. Rozeznáváme knihy do ruky, do kapsy, dokonce i takové, u kterých se předpokládá, že budou ležet na stole.“¹⁴

Při prvních konkrétnějších úvahách nad konceptem práce, jsem chtěla zvolit úzký formát podobný již zmíněné knize Zimozelení. Pak ale vznikl nápad, přidat k textu faktické poznámky. Ty jsem umístila vedle základní sazby vně stránky tak, aby přímo navazovaly na konkrétní pojmy zmíněné v hlavním textu. Tím se formát rozšířil a nakonec se ustálil na rozměrech 200 × 150 mm. Velikost jsem též přizpůsobila formátu sra3, tak aby se dvě dvoust strany vešly nad sebe.

TYP VAZBY

Nejprve jsem chtěla zvolit spíše klasičtější vazbu, tedy šitou V8 a to pro příjemnější manipulaci, pro její trvanlivost a zároveň kvůli samotnému tématu knihy – domnívala jsem se, že toto téma vyžaduje tradičnější přístup. Od typu vazby se odvíjí také rozložení sazebního obrazce – díky šité vazbě může být text blíže do hřbetu, než například u lepené vazby V2.

Od vazby V8 jsem ale upustila. Chvilí jsem uvažovala i o šité vazbě s lepenkovými deskami, které jsou seříznuté na rozměr knižního bloku, přičemž hřbet je potažený plátnem či papírem. Nakonec jsem se rozhodla pro typ vazby V4 s otevřeným hřbetem. Zprvu jsem se právě této vazbě chtěla vyhnout, mám totiž pocit, že je v poslední době až moc velkým trendem. Ale pak při tvorbě knihy jsem postupně zjistila, že typ vazby s otevřeným hřbetem odpovídá mému konceptu.

Pokud má kniha otevřený hřbet, můžeme lépe porozumět její konstrukci, stejně jako pana Kamír, který nahlížel do útrob televizorů a radiopřijímačů a také se snažil porozumět jejich konstrukci a funkci.

14 | PECINA, Martin. Knihy a typografie. Vydání třetí, rozšířené. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-040-0, s. 91

Filip Blažek ve své *Typoknize* popisuje jako důležité kritérium pro výběr písma rozpal mezi jednotlivými znaky abecedy. Nedokonalosti lze lépe odhalit, pokud vedle sebe postavíme problematické znaky, například ve slově VLTAVA. Dobrý kerning neboli rozpal poznáme tak, že prostor mezi jednotlivými literami je opticky vyrovnaný. Vhodný rozpal můžeme také pozorovat například při sazbě uvozovek.

Správnost české diakritiky můžeme poznat při sazbě litery ě. Akcent by neměl mít formu svislé čárky, apostrofu ani háčku, který se sází například u minusky ě. Litera s akcentem by též měla dobře fungovat v kombinacích ěk, ěá.¹⁵

Výběr písma jsem řešila velmi dlouho. Snažila jsem se držet konceptu a zvolit font spíše technický, statický, bez výrazného stínování. Zároveň ale bylo třeba vybrat takové písmo, které bude vhodné pro sazbu knihy, bude mít dobrou českou diakritiku a nejlépe i minuskové číslice. Výběr jsem zúžila na pět písem, vytvořila jsem si přehled jejich vlastností a pak s nimi zkoušela sazbu.

Intenzivně jsem přemýšlela nad fontem Fedra, je rozhodně originální se svými hranatými tečkami a v přerušování některých tahů liter. Došla jsem ale k závěru, že pro můj koncept je Fedra až příliš výrazná. Nakonec jsem vybrala font Adelle Sans od TypeTogether, konkrétně od tvůrců Josého Scaglione a Veroniky Burian. Je to písmo velmi všestranné, na rozdíl od Fedry mnohem méně nápadné, má velký výběr řezů a mimo jiné obsahuje minuskové číslice.

Adelle Sans
Regular
10/13
autor → TypeTogether
José Scaglione a Veronika Burian

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.
VLŤAVA
„ŤAL“
1234567890 1234567890

spíše geometrické	
vhodné pro sazbu	+
vyšší střední výška	+
grotesk	+
s minuskovými číslicemi	+
český tvůrce	+
minimální kontrast tahů	+

Fedra Sans Alt Pro
Book
10/13
autor → Typotheque
Peter Bilak

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.
VLŤAVA
„ŤAL“
1234567890 1234567890

spíše geometrické	
vhodné pro sazbu	+
vyšší střední výška	+
grotesk	+
s minuskovými číslicemi	+
český tvůrce	
minimální kontrast tahů	+

(písmo je pouze ve zkušební verzi, proto se místo litery f zobrazuje znak ©)

Sizmo Pro
Regular
10/13
autor → Monotyp
Verena Gerlach

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.
VLŤAVA
„ŤAL“
1234567890 1234567890

spíše geometrické	+
vhodné pro sazbu	+
vyšší střední výška	+
grotesk	+
s minuskovými číslicemi	+
český tvůrce	
minimální kontrast tahů	+

PP Telegraf (OTF)
Regular
10/13
autor → Pangram Pangram
Nick Losacco, Samuel Salminen

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.
VLŤAVA
„ŤAL“
1234567890

spíše geometrické	+
vhodné pro sazbu	+
vyšší střední výška	+
grotesk	+
s minuskovými číslicemi	
český tvůrce	
minimální kontrast tahů	+

Nudista
Medium
10/13
autor → Suitcase Type Foundry
Tomáš Brousil

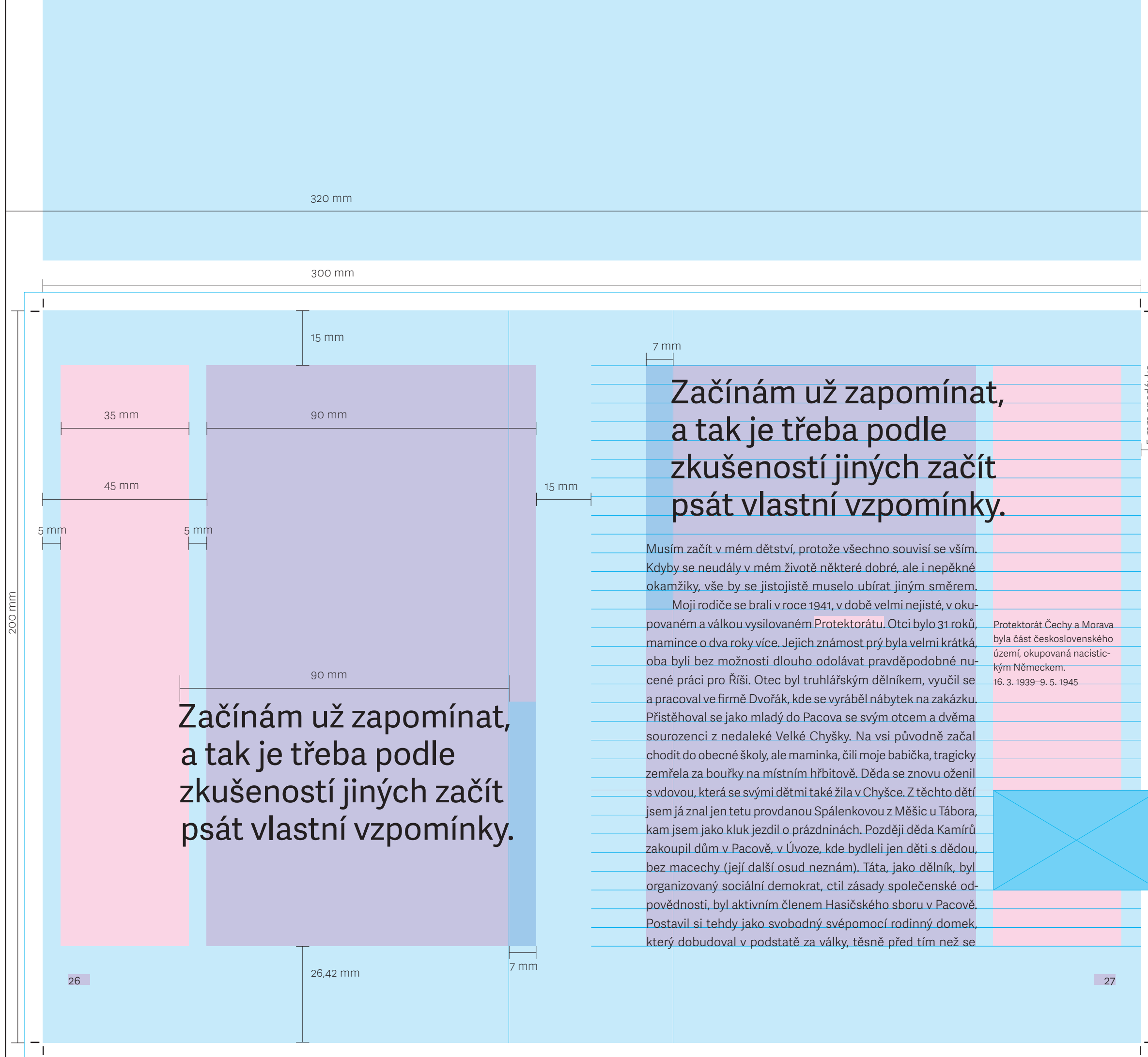
Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.
VLŤAVA
„ŤAL“
1234567890

spíše geometrické	+
vhodné pro sazbu	+
vyšší střední výška	+
grotesk	+
s minuskovými číslicemi	
český tvůrce	+
minimální kontrast tahů	+

15 | BLAŽEK, Filip. Typokniha: průvodce tvorbou tiskovin. 2. vydání. V Praze: UMPRUM, 2022. ISBN 978-80-88308-70-6, s. 67–69

7
SAZEBNÍ
OBRAZEC

Pro sazbu hlavního textu (9,5 b) jsem netradičně zvolila řez Light, Regular mi v této velikosti připadal na stránce příliš těžký. Uplatnila jsem ho ale pro sazbu perexu, kterým jsem chtěla upoutat, podobně jako názvem kapitoly. Perex je vždy vysunutý z hlavního textu a to o velikost odstavcové zarážky hlavního textu.

PEREX 25/29
HLAVNÍ TEXT 9,5/14,5
MARGINÁLIE 7,5/11

Pokud marginálie začínají textovou poznámkou, první řádek poznámky se vždy váže na účarí hlavního textu. Pokud začínají obrázkem, horní hrana obrázku lícuje se středním výškou hlavního textu, spodní hrana obrázku je ideálně oříznuta k účarí hlavního textu.

Začínám už zapomínat,
a tak je třeba podle
zkušeností jiných začít
psát vlastní vzpomínky.

Začínám už zapomínat,
a tak je třeba podle
zkušeností jiných začít
psát vlastní vzpomínky.

Musím začít v mém dětství, protože všechno souvisí se vším. Kdyby se neudály v mém životě některé dobré, ale i nepěkné okamžiky, vše by se jistojistě muselo ubírat jiným směrem.

Moji rodiče se brali v roce 1941, v době velmi nejisté, v okupovaném a válkou vysilovaném Protektorátu. Otcí bylo 31 roků, mamince o dva roky více. Jejich známost prý byla velmi krátká, oba byli bez možnosti dlouho odolávat pravděpodobné nucené práci pro Říši. Otec byl truhlářským dělníkem, vyučil se a pracoval ve firmě Dvořák, kde se vyráběl nábytek na zakázku. Přistěhoval se jako mladý do Pacova se svým otcem a dvěma sourozenci z nedaleké Velké Chyšky. Na vsi původně začal chodit do obecné školy, ale maminka, čili moje babička, tragicky zemřela za bouřky na místním hřbitově. Děda se znovu oženil s vdovou, která se svými dětmi také žila v Chyšce. Z těchto dětí jsem já znal jen tetu provdanou Spálenkovou z Měšic u Tábora, kam jsem jako kluk jezdil o prázdninách. Později děda Kamířů zakoupil dům v Pacově, v Úvoze, kde bydleli jen děti s dědou, bez macechy (její další osud neznám). Táta, jako dělník, byl organizovaný sociální demokrat, ctíl zásady společenské odpovědnosti, byl aktivním členem Hasičského sboru v Pacově. Postavil si tehdy jako svobodný svépomocí rodinný domek, který dobudoval v podstatě za války, těsně před tím než se

Protektorát Čechy a Morava byla část československého území, okupovaná nacistickým Německem.
16. 3. 1939–9. 5. 1945

Na obálce jsem chtěla uplatnit vizuální působivost destičky plošných spojů. V úvahu připadala fotografie, scan, náčrt nebo plánek a potom také tisk destičky. Všechny z možností jsem více či méně vyzkoušela, ale nejzajímavější mi přišel nápad s tiskem.

TISK Z DESTIČKY PLOŠNÝCH SPOJŮ

Jednou z možností, jak desku plošných spojů vytvořit, je leptání, podobným způsobem se vytváří také grafický lept, jedná se o techniku tisku z hloubky. Tato souvislost je velmi zajímavá, fascinuje mě, jak se zde propojují dva světy – technický svět a svět „umělecký“. Takto vytvořenou obálkou jsem zároveň do knihy přispěla určitým autorským vkladem. Domnívám se, že by takto osobní přístup, například v nakladatelství při grafické úpravě knihy, nebylo žádoucí, ale pro splnění zadání mé bakalářské práce je to, myslím, vhodné.

Mám určité zkušenosti s tiskem linorytu v domácím prostředí, takže jsem byla pro tento úkol patřičně vybavená.

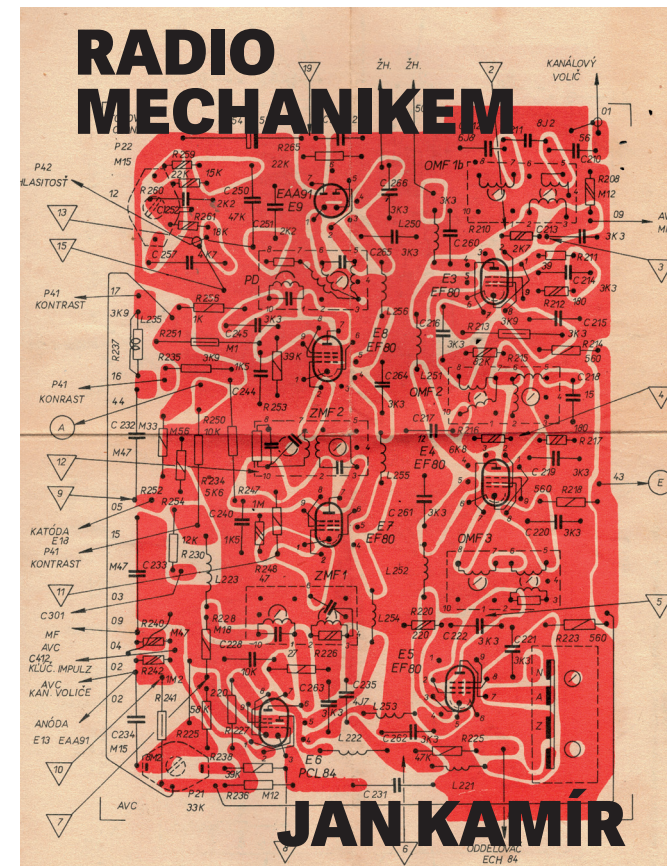
Destičku jsem vytiskla stejným způsobem, jako se tiskne lept, pouze s tím rozdílem, že místo tiskařského lisu mi posloužila knihářská kost a váleček na nudle. Na připravenou destičku plošných spojů jsem natřela tiskařskou barvu na bázi oleje, přebytečnou barvu jsem setřela novinami. Připravila jsem si savý papír, který jsem lehce zvlhčila houbičkou, papír jsem přiložila na destičku a pomocí kosti a válečku jsem vše pečlivě uhladila. Výsledné tisky se hodně lišily, podle množství barvy, které zůstalo na destičce nebo podle toho, jak moc byl papír zvlhčený, některé mi ale připadali povedené. Pro obálku jsem vybrala tisk, kde jsou „cestičky“ čitelné a dobře vykreslené.

VOLBA PAPIŘU A LEPENKY

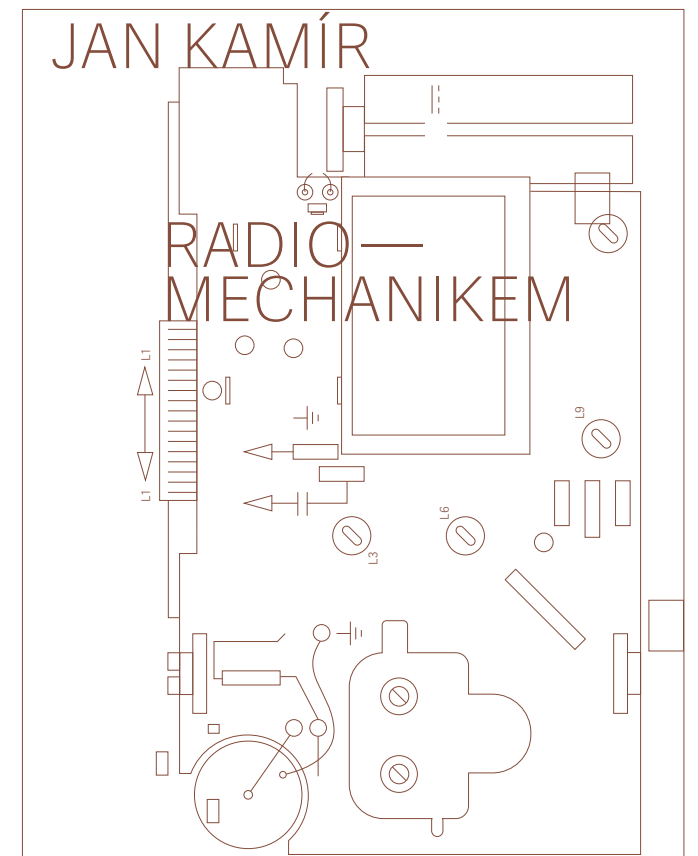
Pro blok knihy jsem nakonec, po několika zkuškách, vybrala Munken Print White (115 g/m²), který je speciálně vyrobený pro tisk knihy – je lehce tónovaný, pevný a dostatečně hladký na to, aby na něm tištěné fotografie vypadaly dobře, určitou strukturu si však zachovává.

Papír na obálku, předsádku a rodokmen jsem vybrala z řady Sirio Colour, která nabízela vhodné gramáže i barevné odstíny. Na obálku jsem zvolila odstín kašmírové. Nejprve jsem chtěla najít barvu, která by připomínala odstín starších měděných destiček, tento odstín je od původního záměru trochu posunutý, ale tisk destičky na něm vypadá velice dobře a doplňuje se s technickým, světle šedým odstínem předsádky a rodokmenu.

Černá lepenka, z níž je vidět pouze úzký proužek z profilu knihy, tvoří drobný akcent.

různé verze přední strany obálky

Součástí knihy jsou také fotografie, z větší části fotografie černobílé. Jak už jsem zmínila, pocházejí z různých zdrojů a ne všechny disponují vhodnou kvalitou, snažila jsem se je tedy upravit tak, aby jejich tisk vyšel co nejlépe. Kromě toho, že jsem všude upravila dpi na tiskovou kvalitu 300, některým fotografiím jsem lehce přidala šum, aby se tak zakryla jejich nedostatečná kvalita.

Fotografování a následné zpracování fotografií mě velmi bavilo. Fotila jsem do formátu RAW, což je bezztrátový formát ve vysoké kvalitě, který následně umožňuje mnoho detailních úprav bez ztráty kvality.¹⁶

Také jsem se zabývala myšlenkou převést černobílé fotografie do kvadruplexu, tedy do složené černé, která by měla vytvořit sytější černou, než kterou vytvoří stupně šedi. Po různých zkouškách na různých tiskárnách jsem ale usoudila, že pro mou práci bude nevhodnější nechat fotografie ve stupních šedi. Složená černá má vždy nějaký lehký odstín, nehledě na to, že na každé tiskárně je tento odstín trochu jiný.¹⁷

Fotografiím medailonku pana Kamíra jsem věnovala závěr knihy, vytvořila jsem jakousi galerii, kterou otevírá a zároveň uzavírá fotografie obrazu ze sbírky pana Kamíra. Kompozice těchto dvoustran jsou tvořeny velmi intuitivně, i když v některých případech jsem využila vodící linie sazebního obrazce.

¹⁶ | Co je to RAW a proč fotit do tohoto formátu | Fototipy. Fototipy | rady, návody a inspirace pro fotografy [online]. Copyright © 2022. Všechna práva vyhrazena. [cit. 22. 04. 2023]. Dostupné z: <http://www.fototipy.cz/2014/08/05/co-je-to-raw-a-proc-fotit-do-tohoto-formatu/>

¹⁷ | BLAŽEK, Filip. Typokniha: průvodce tvorbou tiskovin. 2. vydání. V Praze: UMPRUM, 2022. ISBN 978-80-88308-70-6, s. 240–241

¹⁸ | Použití a varianty černé barvy – Jumbox. Index – Jumbox [online]. Dostupné z: <https://jumbox.cz/vzdelavaci-centrum/tiskova-data/pouziti-a-varianty-cerne-barvy>

STANDARDNÍ ČERNÁ | STUPNĚ ŠEDÉ¹⁸
C0/M0/Y0/K100

TEPLÁ ČERNÁ¹⁸
C0/M60/Y30/K100

TEMNĚ ČERNÁ | DESIGNER BLACK¹⁸
C40/M30/Y30/K100

TMAVĚ ČERNÁ | STARŠÍ PHOTOSHOP ČERNÁ¹⁸
C63/M52/Y51/K100

Asi jsem do této knihy vložila víc ze sebe než by bylo možné nebo žádoucí při tvorbě knih například v nakladatelství. Myslím si, že to ale v tomto případě nevádí, neboť zadáním bylo vytvořit knihu autorskou. Navíc mi pan Kamír nechal, jak se říká, „volnou ruku“ a tak jsem postupovala velmi intuitivně. Snažila jsem se při tvorbě uplatnit vše, co jsem se do této doby o knižním designu dozvěděla. Zároveň jsem chtěla, aby kniha byla v určitém souladu s panem autorem, ale aby ji měli šanci porozumět i lidé, kteří pana Kamíra neznají.

Práce na této knize mě velmi bavila a mohu říci, že s výslednou formou jsem spokojená. Opět jsem se posunula o krůček dál, práce mi umožnila ponořit se hlouběji do tajů sazby a tvorby knihy obecně. Zjistila jsem mnohé o práci s fotografií, o přípravě dat, způsobech tisku barevné i černobílé fotografie.

Spolupráce s panem Kamírem a tvorba této knihy ve mě probudila větší zájem o novodobou historii a historii Pacova a to též považuji za velký přínos.

The topic of my Bachelor's thesis was an Author's Book. For this topic I chose Jan Kamir's autobiography. His story portrays a complicated situation in the second half of the 20th century, but he also tells funny stories from the environment of the radio mechanic's workshop. Because my topic is the Author's book, my approach was very intuitive. The main visual element of the book cover is a circuit board. I printed it in a technique similar to graphic etching. I added short factual notes to the original text. These notes should explain specific terms from the original text.

I also created a photo locket about the author, which I placed in the final part of the book. The dimensions of the book are 150 × 200 mm, I chose a V4 sewn bookbinding.

I enjoyed working on this project and overall I am satisfied with its final form. It helped me to further develop my skills of graphic and book design.

Ráda bych poděkovala vedoucí práce MgA. Evě Hudečkové
za její trpělivost a čas který mi věnovala.